

Promotor pracy:
prof. dr hab. n. med. Rafał Płoski

mgr Izabela Pacek

Zakład Genetyki Medycznej

wprowadzenie

Poronienie to przedwczesna utrata ciąży w wyniku wydalenia obumarłego zarodka lub płodu. Szacuje się, że **nawet połowa wszystkich poczęć** może kończyć się poronieniem. Najczęstszą przyczynę poronień stanowią **zaburzenia genetyczne zarodka**. Należy jednak pamiętać, że zdrowie matki oraz ojca, a także czynniki środowiskowe, nie są obojętne dla prawidłowego rozwoju ciąży.

WES (sekwencjonowaniu całego eksomu) to metoda pozwalająca na identyfikację zmian dotyczących jednego nukleotydu (tzw. SNV) i wariantów inercyjno-delecyjnych (tzw. INDELS), które są niewykrywalne w innych badaniach. Umożliwia również ocenę wariantów typu CNV oraz zmian w mitochondrialnym DNA (mtDNA).

cel pracy

Celem pracy było poszukiwanie genetycznych przyczyn poronień przy wykorzystaniu **sekwencjonowania całego eksomowego (WES)**, w próbkach materiału poronnego, w których obecność aberracji chromosomowych o typie aneuploidii została wykluczona w badaniu sekwencjonowania płytkiego genomu (sWGS).

materiały i metody

W pracy przeanalizowano pod kątem występowania nieprawidłowości genetycznych **8 przypadków poronień samoistnych**. W 6 przypadkach badano wyłącznie materiał genetyczny pochodzący od poronionych zarodków lub płodów (tzw. analiza **MONO WES**), a w 2 pozostałych wykonano badanie **TRIO WES**, w którym ocenie podlegał zarówno materiał poronny jak i DNA uzyskane od obojga biologicznych rodziców.

Procedura WES obejmowała izolację DNA, stworzenie biblioteki DNA, wzbogacenie biblioteki DNA (tj. wyodrębnienie eksomu), sekwencjonowanie, analizę bioinformatyczną oraz analizę ekspercką (tj. interpretacja kliniczna wariantów).

wyniki

Warianty wytypowane w analizie eksperckiej, jako mające potencjalne znaczenie w patogenezie poronień, przedstawiono w poniższej tabeli.

gen	wariant	fenotyp	fenotyp w kontekście poronień
REC114	zmiany sensu VUS (3 pkt)	zatrzymanie dojrzewania oocyty/ zygoty/ zarodka (AR)	<ul style="list-style-type: none"> gen bezpośrednio związany z poronieniami, niepowodzeniem implantacji, zaburzeniem rozwoju zarodkowego wpływa na poprawną segregację chromosomów podczas podziałów komórkowych
DBF4	zmiany sensu VUS (4 pkt)	gen niepowiązany z chorobą człowieka	<ul style="list-style-type: none"> umożliwia rozpoczęcie replikacji DNA (w fazie S cyklu komórkowego) wpływa na poprawną segregację chromosomów podczas podziałów komórkowych
SLAC7A11	zmiany sensu LP (6 pkt)	gen niepowiązany z chorobą człowieka	<ul style="list-style-type: none"> represja <i>SLC7A11</i> aktywuje szlak ferroptozy (tj. śmierci komórki przez stres) wpływa na poprawną decidualizację (tj. przygotowanie endometrium do implantacji zarodka) wpływa na poprawne działanie mitochondriów w męskich komórkach rozrodczych
MOV10	zmiany sensu VUS (2 pkt)	gen niepowiązany z chorobą człowieka	<ul style="list-style-type: none"> u myszy: utrata obu kopii <i>MOV10</i> jest letalna do zarodków u żaby: zablokowanie transkryptów mRNA powoduje zaburzenie gastrulacji i brak formowania cewy nerwowej obniżona ekspresja <i>MOV10</i> może negatywnie wpływać na komórki macierzyste plemników
RBM8A	intronowy VUS (6 pkt)	zespół TAR (AR)	<ul style="list-style-type: none"> udokumentowano przypadek martwego urodzenia dziecka z podejrzeniem zespołu TAR zmniejszona ekspresja genu u <i>Danio rerio</i> powoduje wady rozwojowe i śmierci zarodków warianty punktowe w genie częściej występują u pacjentek z wadami anatomicznymi (np. macica przegrodowa)
AKT1	synonimiczny LB (-1 pkt)	zespół Cowdena (AD)	<ul style="list-style-type: none"> <i>AKT1</i> uczestniczy w angiogenezie u gryzoni: inaktywacja <i>AKT1</i> powoduje dysfunkcję trofoblastu, a w konsekwencji ograniczenia wzrostu łożyska i płodu, co prowadzi do poronień zarodków
RYR2	zmiany sensu P (10 pkt)	arytmie komorowe spowodowane zespołem niedoboru uwalniania wapnia z receptora ryanodynowego w sercu (AD), katecholaminergiczna tachykardia komorowa (AD)	<ul style="list-style-type: none"> u myszy: całkowita inaktywacja <i>RYR2</i> jest letalna na etapie embrionalnym ma znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania serca (zarówno w kontekście płodu jak i matki)
MED13	zmiany sensu VUS (2 pkt)	zaburzenia rozwoju intelektualnego (AD)	<ul style="list-style-type: none"> u myszy: <i>MED13</i> jest wczesnym regulatorem aktywacji genomu zygotycznego (proces niezbędny w embriogenezie)
CHD3	nonsensowny (kodon stop) VUS (2 pkt)	zespół Snijders-Blok-Campeau (AD)	<ul style="list-style-type: none"> <i>CHD3</i> wpływa na integralność genomu, przebieg cyklu komórkowego i różnicowanie komórek macierzystych zarodka u myszy: inaktywacja <i>CHD3</i> spowodowało śmierć na etapie embrionalnym (poważne defekty mózgu)
VPS13D	2 warianty: zaburzający splicing VUS (4 pkt) i zmiany sensu VUS (3 pkt)	ataksja rdzeniowo-mózdkowa (AR)	<ul style="list-style-type: none"> <i>VPS13D</i> odpowiada za homeostazę błon komórkowych u myszy i much: całkowita inaktywacja <i>VPS13D</i> prowadzi do śmierci zarodków udokumentowano pojedynczy przypadek homozygotycznego wariantu typu zmiany sensu w <i>VPS13D</i> w powiązaniu z obumarciem wewnątrzmacicznym płodu (możliwy nowy fenotyp)
AK2	zmiany sensu VUS (4 pkt)	dysgeneza siateczkowa (AR)	<ul style="list-style-type: none"> wysoka śmiertelność noworodków w wyniku zakażeń (SCID) gen predysponujący do powodowania poronień (gen kandydujący, w trakcie badań)
ABCA4	2 warianty: zmiany sensu P (10 pkt) LP (6 pkt)	choroba Stargardta (AR), dystrofia czopkowo-pręcikowa (AR), zwyrodnienie barwnikowe siatkówki (AD)	<ul style="list-style-type: none"> w teście asocjacji rzadkich wariantów (SKAT-O) wytypowano <i>ABCA4</i> jako nowy gen mający związek z występowaniem nawracających wczesnych poronień

wnioski

- Genetyczne przyczyny poronień nie ograniczają się wyłącznie do aberracji chromosomowych. Przyczyną mogą być **mutacje punktowe**.
- WES** stanowi obiecujące narzędzie diagnostyczne w poszukiwaniu przyczyn poronień, szczególnie tych o niewyjaśnionej etiologii.
- Istnieje potrzeba prowadzenia dalszych badań nad molekularnymi przyczynami poronień, ustaleniem **korelacji między genotypem a fenotypem** embrionalnym oraz **identyfikacją genów kandydujących**, których mutacje mogą prowadzić do niepowodzeń reprodukcyjnych.

